

§ 72

Diariernr: KS-2024/00266

Svar på remiss: Lagrådsremiss Skärpta krav i sfi

Beslut

Kommunstyrelsen beslutar

att avge svar på remiss enligt gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens yttrande.

Ärendebeskrivning

Umeå kommun har fått rubricerad remiss för yttrande. Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden har yttrat sig. Stadsledningskontoret ställer sig bakom yttrandet.

Yttrande

Umeå kommun betonar inledningsvis vikten av kontinuerlig utveckling inom utbildningsväsendet och noterar vissa förstärkningar i lagrådsremissen som förväntas gynna både huvudmännen och individerna på lång sikt. Det är emellertid av stor betydelse att uppmärksamma den stora variationen inom sfi-elevgruppen, som sträcker sig över olika utbildningsbakgrunder, förmågor och möjligheter. Utöver detta har kommunerna varierande förutsättningar, från små till stora kommuner, med olika hinder. De komplexa skillnaderna utgör utmaningar när man försöker etablera generella regler för hela elevgruppen, vilket även framkommer i tidigare remissvar. Umeå kommuns synpunkter på förslagen:

- Kap.6.4 Rätten till sfi ska gälla i tre år Positiva aspekter:

Det konstateras att införandet av en tidsbegränsning är positivt för att skapa tydlighet både för elever och huvudmän. Detta anses gynnsamt för uppföljningen av utbildningen. Utmaningar och saknade aspekter: Umeå kommun framhåller problematisering av skillnaderna mellan heltidsstuderande och de som kombinerar sfi med andra aktiviteter, är

föräldralediga eller gör avbrott. Tre år upplevs som otillräckligt för vissa elevgrupper och behovet av tydliga förhållningsregler till dispenser kommer att krävas. Tidsbegränsningen kräver att sfi måste få högre status i individens planering även hos andra myndigheter. Integrering av sfi i andra aktiviteter såsom arbetslivsinsatser, praktik, tillfälliga arbeten eller andra utbildningar kan påverka elevernas möjligheter att nå kursmålen. Umeå kommun anser att regeringens förslag inte tillräcklig tar hänsyn till detta vid en tidsbegränsning på tre år för sfi. Förslaget om tidsbegränsningen på fyra år, som utredningen framhåller, anses vara mer rimligt och ger därmed större utrymme för individanpassning. Utredningen förslår även att möjligheten till förlängning kan ges ett år i taget vilket Umeå kommun anser skulle kunna innebära mindre administration och längre planeringshorisonter. Mycket ansvar läggs på varje enskild huvudman att bedöma eventuell förlängning av sfi-tiden. Detta kan skapa betydande tolkningsskillnader mellan kommuner, vilket problematiseras som olikvärdighet i systemet.

- Kap.8 Ikraftträdande-och övergångsbestämmelser

Umeå kommun stöder förslaget om att de som började sfi före den 1 januari 2025 ska ha rätt att delta i utbildningen fram till den 31 december 2027. Det förenklar administrationen att dessa individer inte behöver specificerade startdatum i studieplanen utan får samma tidsram som övriga. Dock finns en risk att bedömningen av förutsättningar för studier, inklusive förlängningstider, kan variera mellan olika huvudmän i landet. Det blir viktigt att de som påbörjade sina sfi-studier före ikraftträdandet ges möjlighet att avsluta sfi och inte planeras över till andra aktiviteter av andra myndigheter.

- Umeå kommuns övriga sammanfattande synpunkter:

Umeå kommun påpekar att vissa förslag ökar administrationen och därmed kostnaderna, vilket bedöms vara mer än de beräkningar som presenteras under konsekvenser i utkastet (s.53). Konsekvensutredningen antyder även att förslagen kan leda till ökad elevkapacitet och fler undervisningstimmar per vecka inom sfi, vilket förväntas belasta utbildningsverksamheten ytterligare. Umeå kommun understryker behovet av ett harmoniserat systemstöd för överlämningar av studieplaner mellan huvudmän, något som också Helsingborg har påtalat. För närvarande saknas ett sådant stöd, vilket innebär att det inte finns

någon möjlighet att söka upp andra huvudmän för överlämning utan att den nya huvudmannen aktivt begär dessa uppgifter. Utan systemstöd kan en sfi-elev påbörja en ny treårsperiod hos en annan huvudman utan att den tidigare huvudmannen är medveten om det. Umeå kommun ställer sig frågande till vad som händer om en person tagit sig igenom 3 år av sfi och inte kan svenska. Detta blir sannolikt det huvudsakliga hindret för att komma ut i arbete. Vad ska det offentliga erbjuda för aktivitet? Vilket ansvar faller på kommunerna? Hur påverkar det Arbetsförmedlingens utbildningsplikt? Slutligen uppmanar Umeå kommun regeringen att fortsätta arbeta med att förbättra lärare och rektorers förutsättningar för att erbjuda högkvalitativ undervisning inom sfi. Kommunen betonar att de mest relevanta förslagen redan har presenterats i KLIVA-utredningen, såsom högre krav på lärarbehörighet (där endast 30 hp svenska som andraspråk krävs idag) och ökat fokus på systematiskt kvalitetsarbete inom sfi. I en regelstyrd miljö med olika aktörer är det svårt för huvudmännen att ha kontroll och följa upp kvaliteten på sfi-undervisningen, vilket kräver mer stöd från exempelvis Skolverket och Skolinspektionen. En översyn av hur statistik för sfi samlas in behövs också, då nuvarande statistik är trubbig och används på olika sätt runtom i landet.

Beslutsunderlag

Remissen.

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden 2024-04-24, § 37.

Näringslivs- och arbetsutskottets beslutsordning

Yrkanden

Anders Ågren (M) – Avslag till det tillägg som gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden gjorde på sitt sammanträde: *Vi ställer oss frågande till vad som händer om en person tagit sig igenom 3 år av sfi och inte kan svenska. Detta blir sannolikt det huvudsakliga hindret för att komma ut i arbete. Vad ska det offentliga erbjuda för aktivitet? Vilket ansvar faller på kommunerna? Hur påverkar det Arbetsförmedlingens utbildningsplikt?*

Propositionsordning som godkänns

Bifall till tjänsteskrivelsens förslag mot Anders Ågrens (M) förslag.

Ordföranden finner att utskottet bifaller tjänsteskrivelsens förslag.

Kommunstyrelsens beslutsordning

Kommunstyrelsen beslutar enligt näringslivs- och arbetsutskottets förslag.

Beslutet ska skickas till

u.remissvar@regeringskansliet.se

rasmus.lukk@regeringskansliet.se.

Ange diarienummer U2024/00641